

сновок, що основою заощаджень фізичних осіб є добровільне відкладення грошей на деякий час після задоволення власних потреб. Тому "заощадження населення" можна визначити як частину грошових доходів населення, яка формується за рахунок скорочення поточного особистого споживання і призначена для забезпечення потреб у майбутньому; вони дорівнюють використовуваному доходу мінус особисті видатки на споживання.

Також існує думка, що заощадження – це та частина доходів, яка не призначена для придбання споживчих товарів і послуг, а також для сплати податків; при цьому заощадження рівні доходам після сплати податків мінус витрати на особисте споживання.

Підводячи підсумок аналізу основних поглядів на природу заощаджень, варто відмітити, що:

- практично всі наукові погляди зосереджують увагу на заощадженнях як різниці між доходом і споживанням, хоча єдиної спільної точки зору на причини та економічну природу цього явища не сформовано. Найчастіше сутність заощаджень зводиться до механічної різниці між поточним доходом і поточним споживанням. Проте іноді трапляється трактування заощаджень як запасу;

- об'єктом дослідження теорії заощадження є, як правило, тільки особисті заощадження. Заощадження корпорацій з аналізу виключаються, оскільки вважається, що вони збігаються з інвестиціями;

- найбільшу зацікавленість у працях зарубіжних економістів викликала проблема загального розміру заощаджень у масштабі суспільства. З появою кейнсіанської теорії сукупні заощадження почали розглядатися як фактор, що гальмує економічний розвиток, а не сприяє економічному зростанню;

- у зв'язку з визнанням взаємозв'язку між економічним зростанням і заощадженнями, пріоритетними у працях значної кількості науковців виявилися два аспекти проблеми нагромадження: попит на капітальні блага і пропозиція капітальних благ. У зв'язку з чим поступово були зміщені акценти наукового пошуку від з'ясування суті заощаджень у напрямку їх відповідності інвестиціям.

УДК 330.34

Не меншою мірою це проявляється й у виявленні чинників, які впливають на інвестиції та заощадження, в оцінці значення та причинній обумовленості цих факторів.

Таким чином, започаткування засад усвідомлення визначальної ролі заощаджень в економіці має свою історію, відбулося досить давно, а позитивний вплив на економічний розвиток підтверджується зростанням популярності проблематики взаємозв'язку між інвестиціями та заощадженнями у працях науковців різних шкіл та підходів. Разом з тим, з метою розв'язання складних економічних, фінансових, організаційних та соціальних завдань, які постають нині перед національною економікою, необхідно враховувати суттєві переваги існування заощаджень та можливості їх трансформации в інвестиції, що загалом спроможне забезпечити поступове залучення заощаджень та їх акумуляції на соціально-економічні та інноваційні зрушення в національній економіці.

1. *Базилевич В.* Заощадження та їх страховий захист у структурі інвестування економіки : пошуки науковців [Текст] / В. Базилевич, С. Волосович // Банківська справа. – Київ, 1997. – № 6. – С. 54–58.
2. *Ватаманюк О.* Економічне зростання в Україні і процес заощадження [Текст] / О. Ватаманюк // Вісник Львівського університету. Сер. економічна. – 2007. – Вип. 37 (1). – С. 107–113.
3. *Ватаманюк О.* Заощадження в економіці України : макроекономічний аналіз [Текст] : [монографія] / О. Ватаманюк. – Л. : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2007. – 536 с.
4. *Ватаманюк О.* Категорія заощадження в класичній економічній теорії [Текст] / О. Ватаманюк // Формування ринкової економіки в Україні : наук. збірник ЛНУ імені Івана Франка. – 2001. – Спецвип. 8. – С. 145–149.
5. *Жупанин В.* Кошти населення як основне джерело ресурсів банківської системи України [Текст] / В. Жупанин // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. – 2008. – № 3. – С. 84–90.
6. *Історія економічних учень : підруч. : у 2-х ч. / За ред. В. Д. Базилевича. – [3-е вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2006. – 1400 с.*
7. *Національні заощадження та економічне зростання / [Б. С. Кваснюк, С. І. Киреев, А. В. Мар'єнко та ін.]; за ред. Б. С. Кваснюк; ІН-Т економічного прогнозування. – К. : МП Леся, 2000. – 304 с.*
8. *Осецький В. Л.* Заощадження населення та інвестиції в трансформаційній економіці / В. Л. Осецький // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка", Вип. 69. – К., 2004. – С. 36–37.
9. *Чухно А. А.* Постіндустріальна економіка : теорія, практика та їх значення для України [Текст] / А. А. Чухно. – К. : Логос, 2003. – 631 с.

Надійшла до редколегії 24.11.11

О. Домбровський, канд. екон. наук, докторант,
Інститут світової економіки та міжнародних відносин НАН України

ТЕНДЕНЦІЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ У ТРАНСФОРМАЦІЯХ СУСПІЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

У статті досліджується проблема глобалізації як показника зростання інтеграційних тенденцій у світовій економіці. Акцентується увага на фінансовому аспекті глобалізаційних процесів, які обумовлюють перехід до неоекономіки.

Ключові слова: глобалізація, економіка, фінанси, трансформація, неоекономіка, транснаціональний, фінансова система.

В статье исследуется проблема глобализации как показателя увеличения интеграционных тенденций в мировой экономике. Акцентируется внимание на финансовом аспекте глобализационных процессов, которые обуславливают переход к неэкономике.

Ключевые слова: глобализация, экономика, финансы, трансформация, неэкономика, транснациональный, финансовая система.

The problem of globalization as the indicator of growth trends of integration in the global economy examines in the article. The financial aspect of globalization processes which determine the transition to the new economy focuses.

Keywords: globalization, economy, finance, transformation, new economy, transnational, financial system.

Сучасність демонструє зростання інтеграційних процесів у світі, розвиток тенденцій до спільного вирішення країнами своїх господарських завдань. Вони є наслідком глобалізації, котра являє собою об'єктивне та невідворотне явище сучасності, яке можна уповільнити засобами економічної політики, але не можна зупинити або відмінити, оскільки це – імперативна вимога постіндустріального суспільства та науково-технічного прогресу. Інтегрованість та інтернаціоналізація національних економік здійснюють свого роду "стиснення" світового простору, який вимагає нових форм взаємо-

відносин. Проте проблема полягає не в самому явищі глобалізації, а в здатності багатьох країн пристосуватися до умов, що змінюються, залишаючись одночасно самобутніми, унікальними державами, виходячи із власних принципів, традицій, потреб.

Проблематика сучасного глобалізаційного процесу в різних аспектах розглядається в працях вітчизняних та іноземних учених, зокрема М. Кастельса, А. Гальчинського, О. Білоруса, Р. Войтовича, П. Ганчева, І. Валлерстайна, Ю. Пахомова, Дж. Сороса та ін. Для усвідомлення сутнісних характеристик глобалізації в епоху постіндустріаль-

ного суспільства, її глибинних причин та наслідків методологічне значення має теоретичне надбання класиків інституціональної думки Й. Шумпетера, Дж. Гелбрейта, З. Бжезінського, Е. Тоффлера, Ф. Фукуями та ін.

Однак, не дивлячись на численні дослідження теоретичних, методологічних, цивілізаційних аспектів цієї проблематики, у літературі не склався цілісний підхід до визначення сутнісних характеристик тенденцій глобалізації у трансформаціях соціально-економічного розвитку та її впливів на цивілізаційний процес.

У статті поставлено за мету узагальнити, систематизувати та поглибити розуміння закономірностей сучасного глобального процесу, що має важливе значення для формування національної та світової економіки, розробки стратегій розвитку сучасної цивілізації.

Незважаючи на чисельні дискусії про "нову" глобальну економіку, сьогодні спостерігається так звана "послідовна форма" глобалізації, що розвивається в умовах єдиного світового ринкового господарства. Це об'єктивний процес, який є важливою ознакою постіндустріальної епохи. Однак існує й інший підхід, за яким г'єнеза глобалізації пов'язується з останньою чвертю ХХ ст., коли починають більш інтенсивно розвиватися процеси інтеграції, спеціалізації, кооперації, на арену виходять загальнопланетарні (глобальні) проблеми, новітні технології, розширюється світовий фінансовий простір тощо.

У зв'язку з цим виокремлюються основні параметри сучасної глобалізації: економічна взаємозалежність – посилення відкритості національних ринків, поглиблення міжнародного поділу і кооперації праці; інформаційна взаємозалежність, що пов'язана з проблемами загальнопланетарної безпеки – екології, ядерної енергетики, ядерної зброї тощо. Тут важливою є не лише констатація даного факту в історії розвитку цивілізації, а з'ясування його сутності, умов виникнення, форм і механізмів функціонування, ролі та впливовості на сучасний світопорядок. Ніхто не заперечує того факту, що сучасна форма глобалізації – поступове стирання економічних меж між країнами, у результаті якого світова економіка зрештою набуває характерних ознак економіки єдиної держави [4, с. 160–163], є реальністю, яку потрібно враховувати як в економічних, так і філософських, політичних та інших дослідженнях.

Так, у часописі "The Economics" зазначено: "У вісімдесятих роках "глобалізація" стала розповсюдженням науковим висловом, на ньому ґрунтувались тисячі різних стратегій" [6, с. 31]. "Глобальні стратегії заради прибутку" – таким був типовий лозунг того періоду. В основі цієї глобалізації бізнесу і фінансів знаходилися досягнення технічного прогресу, скорочення обсягів втручання держави в економіку і фінанси у промислових розвинених країнах, зростання міжнародних потоків капіталу [6, с. 32].

Глобалізація сьогодні супроводжується регіоналізацією економічної діяльності, яку часто вважають якщо не гальмом, то "глобалізацією в обмежених масштабах". Вона охоплює групу країн, що утворюють об'єднання, в яких відбувається більша чи менша лібералізація торгівлі, руху капіталу і людей у межах відповідного інтеграційного групування. Процес регіоналізації економіки дещо уповільнює процес широкомасштабної глобалізації, але це невід'ємна і логічна фаза глобальності саме на цьому етапі розвитку, а наступним вже буде об'єднання між регіональними глобальними угрупованнями. Регіон є меншою моделлю світу, і саме тут можна швидше досягнути інтернаціоналізації, інтеграції, лібералізації, уніфікації, не зазіхаючи на національну самобутність, виявити труднощі, суперечності, неприйнятні кроки, і аж тоді переходити до вищого щабля у глобальному світі, вже співпрацюючи з укрупненими світовими регіонами-полісами.

Процес глобалізації – не щось авторитарне, а історичний щабель розвитку цивілізації, суспільства, його об'єктивна реальність. У деяких сферах, у валютній зокрема, така регіональність у формі зональності має бути збережена, оскільки світ ще не готовий до єдиної (моновалютної) системи. Однак, далеко не всі країни у рівній мірі є інтегрованими на сьогоднішній день чи мають приблизно однаковий економічний рівень розвитку. Світ загалом швидше рухається до свого роду "нового регіоналізму", проте один з "нових регіонів" носить транснаціональний характер і розповсюдив свій вплив на всю планету. Однак, цей процес усе ж таки далеко не тотожний реальній універсалізації глобальної спільноти [9].

Прискорення сучасного глобалізаційного процесу визначають три провідні фактори: інформаційно-технологічний, породжений науково-технічною революцією, що створює передумови для взаємодії суб'єктів господарювання у планетарному масштабі в режимі реального часу; фінансово-економічний, започаткований експансією міжнародного капіталу, котрий інтенсифікує обмін товарами, послугами та інформацією між національними соціально-економічними структурами; соціальний, пов'язаний із постіндустріальними тенденціями становлення людиновимірних господарських систем, спрямованих на всебічний розвиток та розкриття потенціалу конкретної особистості [4, с. 55].

Лідерами глобальної сучасної світової економіки є країни, котрі на основі вдалої багаторічної експансії у всіх сегментах світового ринку накопичили у безпрецедентних масштабах капітал. Ключовими детермінантами їхнього успіху стають інтелектуалізація, соціалізація, екологізація, деіндустріалізація економіки, пріоритетність знань та інформації, розвиток "людського капіталу". На іншому полюсі світової економіки – більшість країн, для котрих економічна глобалізація проявляється в якісно нових умовах розвитку, на які практично неможливо впливати, але які обов'язково треба враховувати.

Глобалізація найбільш інтенсивна у фінансово-економічній сфері. Аналізуючи економічні аспекти глобальних проблем, слід звернути увагу на те, що слово "глобалізація" найбільш адекватно відображає процеси, які відбуваються у сфері міжнародних фінансових операцій. Про це свідчить розширення світового ринку капіталу, активів світової фінансової системи, загальносвітової банківської системи, котра здобула значну самостійність як по відношенню до фінансових систем окремих країн, так і щодо самого процесу виробництва товарів і послуг. Не є далеким від істини відомий економічний вислів, що "у сучасному світі не стільки банківська і біржова системи обслуговують виробництво, скільки виробництво – банки і біржі" [2, с. 21]. Мова йде про те, що фінансові потоки значною мірою мають спекулятивний характер, тобто сума фінансових угод кожного року приблизно в два рази перебільшує вартість реально реалізованих товарів і послуг.

У цьому контексті виникає ситуація віртуалізації всієї світової фінансової системи, коли "гроші роблять гроші". Феномен "фантомних грошей", тобто коли приватні банки можуть здійснювати емісію за рахунок відповідної ліцензії, призводить, по-перше, до фінансової криміналізації, а, по-друге, до необхідності розробки прихованого економічного механізму з метою збереження функцій закону вартості, бо інакше феномен "фінансизму" здійснить свій вплив зі всіма відповідними наслідками для економічної системи.

На початку ХХІ ст. почався процес ускладнення світової соціальної, політичної й економічної системи, що привів до її трансформації в багаторівневу нелінійну систему, яка характеризується численними перехрестями структурних соціально-економічних зв'язків, дослідження яких сьогодні тільки розпочинається: "Глобальна еконо-

міка – не просто взаємозалежне, розділене та скоопероване світове господарське ціле, це ще і світова господарська піраміда, на вершині якої високорозвинений світ, а нижче розташовуються так звані відсталі – різною мірою – світи: розвинуті, у процесі розвитку, недорозвинуті, взагалі ніяк не розвинуті. Піраміда управляється з центру. Господарство у межах цієї піраміди не стільки зростається знизу, скільки створюється згори. Глобальний дохід це тепер не тільки створений прибуток, не тільки позичковий процент, не тільки рента, а самий реальний відкат – за глобальний контроль і глобальне кредитування" [7, с. 73]. Як бачимо, виникає дилема стосовно вибору розвитку країн, у тому числі й України, які не входять до "клубу" постіндустріальних країн.

Економічна й фінансова глобалізація – ключовий процес розвитку світової економіки кінця ХХ – початку ХХІ ст., наслідком якого стала нова якість економічних зв'язків, яка дозволяє називати глобальну економіку принципово новим явищем, що не мало аналогів в економічній історії. Таким самим новим явищем є глобальний фінансовий ринок. Це обумовлено тим, що основу глобалізації складають – зміни на фінансових ринках. Унаслідок процесів економічної та фінансової глобалізації сформувався очевидний соціально-економічний розрив між невеликою групою постіндустріальних країн ("глобальними лідерами") та іншими країнами світу ("глобальними аутсайдерами"). Це є "різновидом системної асиметрії економічного розвитку" [5, с. 162].

Глобалізація фінансових ринків передбачає усунення бар'єрів між внутрішніми і міжнародними фінансовими ринками та розвитком багатоваріантних зв'язків між окремими секторами. В ідеалі на глобальному рівні капітал має вільно переміщуватися з внутрішнього на світовий ринок, і навпаки. Він прямує в тому напрямі, який гарантує більш високу норму прибутку і продуктивності у порівнянні з можливостями місцевого ринку. Хоча фінансові ринки країн, що розвиваються, мають вищі темпи зростання, ніж ринки розвинених країн, у силу концентрації капіталів на фінансових ринках розвинених країн. Тому ринки країн, що розвиваються, мають низьку капіталізацію і "не можуть забезпечувати реального впливу на глобальний фінансовий ринок" [8, с. 106].

Загалом, розвиток глобального фінансового ринку спрямований до все більшого послаблення зв'язків з реальним сектором економіки та послаблення контролю за його діяльністю з боку урядів окремих країн та міжнародних організацій. Тому фінансова глобалізація розвивається неконтрольованим чином, що становить реальну загрозу для економічної стабільності всіх країн світу (хоча це не означає, що фінансову глобалізацію потрібно розглядати як процес дестабілізації, навмисно керований певними країнами чи групами).

Глобалізаційні процеси посилити диспропорції національних фінансових ринків, а це також стає чинником виникнення міжнародних фінансових криз. Загалом, наслідком фінансової глобалізації є не тільки вірогідність виникнення фінансових криз, але й збільшення впливу цих криз на інші країни. Особливості міжнародного руху капіталів за умов глобалізації полягають у тому, що на глобальному фінансовому ринку посилюється диверсифікація фінансових інструментів і каналів розподілу інвестицій, при цьому виникають нові схеми інвестування.

Необхідно враховувати і те, що хоча в сучасному світі капітал став інтернаціоналізованим, однак грошово-фінансові системи в окремих державах залишаються національними. З одного боку, свобода переміщення фінансових потоків безпрецедентно зростає, створивши явні вигоди для інвесторів. З іншого боку, ця свобода переміщення капіталів стала основним чинником нестабільності світового фінансового ринку і сприяє виникненню в ньому кризових явищ (спекулятивність капіта-

лу, ненадійні кредити, політика штучного підтримання високих відсоткових ставок тощо).

Глобальний рух фінансового капіталу зазвичай відбувається від центру до периферії під час економічного підйому, але в разі появи найменших ознак спаду капітал швидко починає "перетікати" в зворотному напрямі, у стабільніші зони світової економіки. Хоча кризові явища можуть мати значний вплив на фінансові ринки всіх держав, у тому числі економічно розвинених, найбільше вони впливають на ринки країн, що розвиваються та країн з перехідною економікою, оскільки уряди та центральні банки цих країн не спроможні в разі виникнення кризових ситуацій "впливати на зміни валютних курсів або відсоткових ставок" [3, с. 98].

Контроль над національною економікою багатьох держав поступово переходить до ТНК і міжнародних організацій, які мають свої цілі (наприклад, переміщення виробництва в країни з дешевою робочою силою), а вони можуть суперечити національним інтересам суверенних держав, що становить явну загрозу для їх економічної безпеки.

Тому одним з наслідків фінансової глобалізації стало зменшення можливостей національної держави контролювати економічні й фінансові операції. Це веде до зниження значення господарських функцій держави та обмеження загальної здатності держави регулювати економічні процеси. Було б невірним стверджувати, що такі поняття, як "національна економіка" або "економічні інтереси національної держави", втрачають сенс, оскільки більшість суб'єктів глобальної економіки (навіть ТНК) мають національну приналежність, і саме національні економічні системи є тією основою, на якій виникає і розвивається глобальна система економічних (зокрема, кредитних і фінансових) відносин.

Однак потрібно зазначити, що посилення глобалізаційних процесів у планетарному масштабі відкриває небачені можливості в стратегічному фінансово-економічному плануванні та моделюванні. Щоправда, в умовах панування фінансової економіки успіхи розвинених країн досягаються за рахунок великих втрат країн периферії. Що приводить до "висвітлення контурів неоекономіки як позитивної історичної форми господарства на противагу фінансової економіці" [1, с. 616], – пише В. Г. Белоліпецький. Як зазначають західні дослідники, "в умовах неоекономіки всі учасники ринку з усіх кінців світу мають рівні шанси на успіх, хоча реалізація цих шансів багато в чому залежить від вироблення адекватної економічної політики держав" [1, с. 616].

Отже, глобалізація – якісно самостійна, складна система явищ і відносин, цілісна в її системності, але внутрішньо достатньо суперечлива. Глобалізація як світовий процес повною мірою охопила лише такі галузі, як світові інформаційні мережі, банківсько-фінансову сферу, діяльність транснаціональних корпорацій, а в геополітичному плані обмежилась ареалом найбільш розвинених країн. Становленню транснаціональних політичних, економічних і культурних просторів сьогодні протистоять міцні центробіжні тенденції.

Створюючи сприятливі умови для кооперації та співробітництва, які "звужуються" під впливом глобалізації, світ водночас стає "вразливішим" для конфліктів і насилля. І хоча глобалізація й демократизація, здавалося б, тільки підтверджують кантівську теорему "демократичного світу" (демократичні держави не воюють одна з одною), сам процес транзиту, переходу і трансформації внутрішньополітичних режимів може виступати фактором дестабілізації міжнародного порядку [8, с. 156].

Таким чином, держави орієнтують свою діяльність на глобальний світовий ринок, що передбачає досягнення вищої ефективності, більш повного та якісного задоволення внутрішнього та зовнішнього попиту.

Участь національної економіки в міжнародній конкуренції забезпечує гнучкість у використанні ресурсів, упровадження передової технології, що призводить до загального підвищення обсягу виробництва. Розглядаючи фінансово-економічні аспекти глобалізації, необхідно зазначити, що визначальним елементом світової економіки є розвиток новітніх інформаційних технологій та засобів комунікації, завдяки яким на світовий ринок можуть успішно виходити не тільки потужні транснаціональні компанії, а практично кожен суб'єкт підприємницької діяльності, включаючи окремого громадянина. Досвід сучасного світового соціально-економічного розвитку показує, що пріоритети політичного та економічного розвитку, які мали локальні й національні розміри, набули регіональних та міжнародних масштабів. За таких умов глобалізація стала головним чинником стимулювання світового економічного процесу.

УДК 330.101

П. Скотний, канд. екон. наук, докторант,
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

ПРОБЛЕМНЕ "ПОЛЕ" СУЧАСНИХ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДИСКУРСІВ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

У статті здійснено аналіз теоретико-методологічних підходів, досліджено їх роль і значення у контексті епохи "пост-".
Ключові слова: інноваційне економічне мислення, інтегрований тип економічної теорії, постіндустріальна економіка.

В статье проанализированы теоретико-методологические подходы, исследована их роль и значение в контексте эпохи "пост-".

Ключевые слова: инновационное экономическое мышление, интегрированный тип экономической теории, постиндустриальная экономика.

The article analyzes theoretical and methodological approaches, their role and importance in the development of economic thought in the context of the era of "post-" is investigated.

Keywords: innovative economic thinking, integrated type of economic theory, post-industrial economy.

Господарство, засноване на розподілі праці, – це організоване в масштабах суспільства задоволення людської потреби в забезпеченні якості життя. Продуктивний спосіб суспільного господарювання орієнтується на раціональну діяльність людини. Але на практиці, а також і в теорії сучасної ринкової економіки те, що ми називаємо "логікою економічної діяльності", усе частіше ставить перед нами нові проблеми. Очевидно, ця "логіка", перебуваючи під впливом суспільних процесів, з точки зору теоретичної та практичної доцільності, не така вже й досконала. Тим більше, сучасна економіка вибудовує обмежені функції змодельованої в "кабінетній тиші ринкової системи" (П. Ульріх), тому, як правило, нівелює проблеми актуальної економіки. Такого роду економічна теорія не особливо рефлексує щодо прагнення суспільства в його господарській практиці на людську і життєву доцільність. Ось чому завдання нових методологічних підходів повинно бути в центрі наукових розробок і дискусій. Адже в традиційній економічній думці багато що підлягає уточненню.

Зазначена проблема завжди перебувала в просторі теоретичних дискусій економістів. Останнім часом проблемі оновлення економічної методології як умови продуктивної економіко-теоретичної рефлексії присвячені роботи О. Ананьїна, В. Афанасьєва, В. Базилевича, В. Беркова, М. Блауга, А. Гальчинського, Г. Рузавіна, В. Стьопіна, П. Ульріха та ін.

Значимість економічної теорії, її відповідність вимогам і запитам часу залежить від її методологічного інструментарію. Методологія визначає не лише напрямки та стратегії розвитку економічної теорії, але й соціо-економічної практики. Завдання методології полягає в розвитку економічної науки, здатної удосконалювати життя людини та суспільства. У силу зазначеного постає потреба виявити сутнісні аспекти сучасних теоретико-

1. Антология современной философии хозяйства: в 2 т. / В. Г. Белоплицкий. – Т. 1 : Преодоление пространства и времени как атрибут экономической глобализации. – М.: Магистр, 2008. – С. 602–617.
2. Зінченко В. В. Інституційні тенденції глобалізації та регіоналізації у трансформаціях суспільно-економічного розвитку [Текст] / В. В. Зінченко // Наука й економіка. – 2011. – № 2 (22). – С. 160–163.
3. Кальченко Т. В. Глобальна економіка: методологія системних досліджень [Текст]: [монографія] / Т. В. Кальченко. – К.: КНЕУ, 2006. – 248 с.
4. Ковтун Н. В. Статистична оцінка основних тенденцій процесу глобалізації [Текст] / Н. В. Ковтун, Н. І. Гражевська // Статистика України. – № 1. – С. 12–18.
5. Козик В. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / В. Козик. – К.: Знання-Прес, 2003. – 405 с.
6. Місяць Т. В. Трансформаційні особливості сучасних зовнішньоекономічних відносин в умовах глобалізації [Текст] / Т. В. Місяць // Держава та економіка. – 2009. – № 6. – С. 31–37.
7. Осипов Ю. М. Епоха Постмодерна. В трех частях [Текст]: [монографія] / Ю. М. Осипов. – М.: ТЕИС, 2004. – 248 с.
8. Сорос Дж. О глобализации [Текст]: [монографія] / Дж. Сорос. – М.: ЭКСМО, 2004. – 239 с.
9. Bello W. The Virtues of Deglobalization / W. Bello // Foreign Policy In Focus. – Washington, DC: September, 2009. – № 3.

Надійшла до редколегії 20.10.11

методологічних досліджень, що виокремлює завдання, по-перше, дослідити зміст інноваційних методологічних підходів; по-друге, функції сучасних методологій та їх трансформацію; по-третє, плюралістичний аспект методологічного пошуку.

Метою статті є визначення сутності сучасних теоретико-методологічних дискурсів та аналіз змісту і перспектив розвитку їх функцій у контексті поступу економічного мислення, а також розкриття особливостей їх економічного прояву в умовах постіндустріального типу господарювання.

Нові методологічні підходи повинні сприяти становленню і розвитку інноваційного економічного мислення. "Орієнтація у мисленні" (І. Кант) передбачає методологічно вивірені, чіткі дії, спрямовані на неупереджене та логічне обґрунтування будь-якої ідеї, її відповідності господарській дійсності. При цьому йдеться про "здатність думати за самого себе, приймати незалежні рішення" [14, с. 51]. Автономне, розумне мислення і відповідна логіка міркувань можуть бути методологічно доцільні в тому сенсі, що виносять свої позиції на конкретний аналіз їхньої аргументації. Завдання системної розробки і передача економічних знань зводиться загалом до чотирьох головних ідей, основоположних для інноваційних методологічних дискурсів.

По-перше, здійснюється спроба послідовно провести раціонально-методологічну "мисленнєву лінію". Тут важливим є ретельне пояснення раціонально-рефлексивного змісту економічної методології. Той, хто досконала зрозумів, у чому полягає точка зору методології та що означає методологічно дисциплінована економічна рефлексія, може самостійно орієнтуватися у господарсько-теоретичному мисленні. Виходячи з цього, можна встановити концепції сучасної економічної теорії, які несуть основний смисловий тягар, і відокре-